

NAROČNINA
 Celoletna\$2.—
 Polletna\$1.25
 Chicago celo leto\$2.50
 Inozemstvo\$3.00

SUBSCRIPTION
 One Year\$2.00
 Half Year\$1.25
 Chicago one Year\$2.50
 Europe\$3.00

EDINOST

OD BOJA DO ZMAGE

VINCIT OPIMA VERITAS

SI DEUS NOBISCUM QUIS CONTRA NOS

PISARNA
 1849 W. 22nd St.
 Chicago, Ill.
 Telephone: Canal 98.

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

Gesloga tlači

Naslikal J. J. JERICH

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO ILLINOIS, UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

VOLUME VI. LETO

SREDA, 8. SEPTEMBRA 1920.

ŠTEV. (No.) 49

Published and distributed under permit (No. 320) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Burlison, Postmaster General.

TEDENSKI POLITIČNI PREGLED

PREMOGARSKA STAVKA.

Tudi Illinoiski premogari so se izjavili, da bi radi šli na stavko. Kakor se poroča je narastlo število stavkajočih premogarjev na 165 tisoč in še več se jih misli pridružiti. V Peoriji je šlo na "počitnice," kakor sami pravijo, nad 3 tisoč premogarjev. Premogari niso zadovoljni z visokimi cenami živil. Pri zadnji stavki so jim sicer plače zvišali, toda vzeli so jim takozvani "bonus". Tako so na slabšem, kakor so bili pred stavko. Zato sedaj zahtevajo povišanja plače.

Zastopnik premogarskih unij v Washingtonu, Lauk se je izjavil, da premogari nikakor ne bodo zadovoljni z odločitvijo industrijske komisije, katero je imenoval Wilson. da reši sporna vprašanja "premogarjev." Kakor hitro bodo premogari izvedeli, kako ste odločili, je rekel, "bode delavstvo pretestiralo in imeli boste zopet težave". Po teh določilih naj bi imeli premogari v trdem premogu \$4.21 na dan, med tem ko imajo premogari v mehkem premogu \$6 ali \$7 na dan.

Lauk dolži tudi premogarske kompanije, da so radi stavke zvišale tudi cene premogu. In s tem izvišanjem so dobile 30 milijonov dol., mej tem ko so premogari dali samo polovico tega.

Da, saj mo že večkrat trdili, da so stavke, kakor jih sedaj vodijo delavski voditelji, vedno v korist samo kompanijstvom, nikdar pa delavcem. Res dajo večjo plačo, toda kompanija pa dvigne cene in tako je zopet na dobičku. Stavka bi bila koristna samo, ako bi bila pravilno urejena in ako bi se doseglo, da vlada poseže vmes in sicer ne s kakimi komisijami, ki so dostikrat sam "humbug", temveč, ako bi se vlado prisilo, da bi izdala primerne zakone, ki bi uredili celo vprašanje. Tam bi se moralo preračunati, koliko stane lastnike premogarjev kopanje ena tona, in potem bi se tomu primerno določila plača delavcem in cene premogu. Dokler pa samo delavstvo stavljuje in se bori, kakor je to dosedaj se pa samo na umeten način cene višajo in življenje draži.

Tudi v Scrantonskom okraju se pripravljajo na stavko.

MIZARSKA STAVKA.

Najmanj 75.000 mizarjev in stavbinskih delavcev je šlo na stavko minuli teden v New Yorku. Zahtevajo povišanje plače in sicer toliko, da bodo delavci pri sedanjih draginjah lahko živeli.

Ako, ne dosežejo sporazuma kmalu, obetajo unije, ki so zvezane s temi stavkajočimi unijami, to so prevozniki, slikarji, ključavničarji, itd. da stopnijo enako v stavko, da bodo pomagali stavkajočim v bratom do zmage.

IRSKA

Mej tem ko umira za prostovoljno lakoto v Londonskih ječah nekako 17 narodnik "mučencev", med njimi župan iz mesta Corka, divjajo ljuti boji med stranjkami na Irskem. Vlada seveda ščuva zlasti protestante severnih okrajev naj se upro svobodni. Irski. Tako ima samo ložje delo. Tako je prišlo v Belfastu do velikih nemirov. Kakor so časniki poročali, je bilo nekako 50 mrtvih. Seveda jih popolnoma lahko in mirno pomnožimo s tremi, pa morda še ne bomo dosegli pravega števila. Vse vlade so že namignile Angliji, naj naredi mir. Toda anglikanska nadutost in protikatoliški fanatizem ne pustita vladi trezno misliti. Jih je pač Bog zaslepil, kakor je nekdan naša mačeho Avstrijo.

"LETEČA WHISKY."

Kako težko je delo prohibicijskega agenta v Chicago, kaže dejstvo, da mu prepovedane "srčne kapljice" dovažajo, kar po zrakoplovih v mesto. Seveda on ni še letalec, tudi ni še vlada dala svojim prohibicijskim agentom na razpolago zrakoplovov da bi vršili svojo službo, tako ima ubogo agent velike težave. Je pač križ.

PROTI PIJAČI.

Tudi v New Yorku so se zganili agentje zato, da bodo dosegli spolnovanje novih postav glede prohibicije. Nekako 20 salonov in tu trgovin s žganimi pijačami so napadli in pobrali velike zaloge "whyskeya". Bajle bode imela vlada že kmalu vsa skladišča sprenapoljenja s to "žlahtno" kapljico, toliko so je že pobrali raznim trgovcem.

ZANIMIVA POROKA.

Pana, Ill. — Tukaj sta se izvršili zanimivi poroki, ki najbrež nimate več enakih. Dve sestri dvojčki sta se poročili vsaka z enim bratom, ki sta tudi dvojčka.

TURŠKA.

Turška in Armenija sta baje sklenili premirje. Turki imajo velke težave, imel velikanske posledice v državi sami. Turek je bil že dolgo umirajoči bolnik. Ko bi ga Anglija ne bila redila z umetnimi "zdravili" to je z denarnimi podporami, bi bil že zdavno revež poginil. Sedaj je prišel pa tolik sumljev. Seveda tak slabček tolikega udarca ne bode mogel prenesti. Ker pa se boji osvete tudi od svojih narodov, katere je dosedaj tako neusmiljeno klal, je prišlo do premirja med Armensko in Turčijo.

New York, N. Y. — Vsem rojakom v Greater New Yorku se uljudno naznanja da bode letošnji cerkveni piknik dne 6. septembra na La bor Day v Walter Emerald Parku. **CERKVENI ODBOR.** Župnije sv. Cirila in Metoda.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

KRISTAN V LJUBLJANI.

Kakor poročajo starokrajski listi, prišel je v Ljubljano naš dični Ebinček. Na kolodvoru so ga počakali njegovi bratci. Bajle so najeli nekoga "muzikontarja" s harmoniko, ki ga je sprejel in zaigral Marseljezo, ko je stopil z vlaka.

Druge nesreče ni bilo. Slovenski listi ignorirajo njegov prihod in ga niti ne omenjajo. Samo "Jugoslavija" je mislila, da mora malo za uše potegniti tega dičnega apostola ameriških dolarjev in ga je opozornila, da bodo doma nekoliko pogledali v njegov "rekord" predno bodo temu mozičku dovolili nastopiti v javnosti.

No, to delo ne bode ravno težko. Ako hočejo, jim radi pošljemo stare etnike "Prosvete", "Proletarca" in drugih rdečih ali rdečkastih listov, saj smo jih pridno hranili in dali večkrat v posebne zvezke, kajti večkrat jako pomaga, ako se take stvari shranijo.

Komunistički tabor v Ljubljani:

Dne 8. avg. t. l. so imeli komunisti zborovanje na stavbišču pri pošti, kjer je stalo svoj čas vojaško oskrbovališče. Skupaj s zborovalci in radovedneži je bilo okoli 5.000 ljudi. Dnevni red je bil: "Konstituenta in delavstvo." Glavna stvar pri shodu je bil prepričanje Komunisti in socialnimi demokrati, ki so komunistom očitali, da so razbili socialističko delovsko organizacijo.

MAŽARI INTRIGIRAJO V AMERIKI.

Kakor poročajo New Yorški listi, prišlo je v Ameriko večje število mažarskih agentov, ki bodo tukaj ned ameriški Prekmurški Slovenci, Hrvati in Slovaki delovali za zopetne "Ogersko." Bajle imajo cele koše lepih in krasnih obljub, katere bode velikodušno delili in razpečavali med neuki narod.

Mislimo pa, da so prišli prepozno.

POLJSKA IN BOLJŠEVIKI.

Poljska vojska je dalje zmagovita in žene dalje rdeče čete pred seboj proti Ruski mej. Pretečeni sedan so jih prignali že skoraj do rusko-poljskih meja.

Kako velikanska je bila Poljska zmaga in kako uničevalni so bili porazi, katere so zadali Poljaki Rusom, kaže to, da so bežeči boljševiki skoraj podrli vse mostove, kateri vodijo čez Bug in guječi.

Kakor poročajo razni poročevalci raznih ameriških listov iz Evrope, je boljševiška vojska za sedaj uničena, in se ne bode mogla tako hitro zopet organizirati.

Tudi na Galicijski fronti so bile zmage Poljakov znatne in so se morali Boljeviki umakniti na celi črti. Dolgo časa so se upirali in borili hrobro. Toda nered in pomanjkanja orožja jih je prisilo, da so morali zapu-

stiti svoje pozicije.

General Hallerjeve divizije so prekoračile reko Bug in hite proti jugu da bi zajele bežeče čete Boljševikov, ki beže iz Galicije in Bukovine.

Boljševiška vlada priznava poraz. Tudi priznava, da so jih popolnoma pregnali iz raznih pozicij okrog Premisla.

Tako je prišla pomoč božja o pravem času nesrečni Poljski in jo rešila poraza. Posledice za vso Evropo, ako bi bili boljševiki premagali Poljsko, bi bile dalekosežni, ker bi zelo vpljivalo na sosedno Čehoslovaško in Mažarsko, od koder bi se vpljiv boljševiških naukov razširil tudi po nemški Avstriji in skozi Jugoslavijo v Italijo.

Tako bode najbrže ta velikanska zmaga Poljakov nad boljševiki, druga rešitev Poljske Evrope pred popolno devastacijo in uničenjem vse kulture, kakor je Poljska dosegla že za časa Sobjeskega, ko so Poljaki rešili mesto Dunaj Turškega obleganja in pogнали nazaj Mohamedansko vojsko. Gotovo je, da narod, ki je tako veren, zlagiti, ki je tako otroško udan "Matički Božej", kakor je Poljski, da tak narod bode vedno ostal zmagovit. Tak narod se more za nekaj časa podjarmiti ali zaslužniti, toda uničiti se ne da. Marija "Matička" ga varuje.

PREPIR MED LENINOM IN TROZKIJEVIM.

Kakor se oroča iz Varšave, prišlo e do razpora med Boljševičkima voditeljema Rusije, med Leninom in Trozkijem. Sedanji poraz njihove vojske, ju je naredil zelo nervozna. To so pripovedovali poljski odposlanci, ki so v Minsku mir sklepali z Boljševičko vlado. Lenin se boji proti revolucije monarhistov. Mej tem, ko zahteva Trozky naj se vsa vojska takoj reorganizira in naj se pozove pod orožje vse, kar je zmožno nositi puško in naj se igre nad Poljake. Lenin se pa boji ljudstva, da se to ne bi dalo izvesti več.

V Rihembergu na Vipavskem 5. avgusta, je umrl bivši dolgoletni župan Jožef Pavlica, star 83 let, oče profesorja Dr. Andreja Pavlica.

Za Avstrijo 28 dan političkih nesreč.

Slučaj ali kaj je to, da so se v minuli vojski vse več nesreče za Avstrijo zgodile ravno na 28. dan. Na ta dan je bil umorjen Franc Ferdinand L. 1914. meseca Junija: 28. julija je izšla vojna napoved: 28. avgusta se je morala avstrijske vojska po bitki pri Krasniku umakniti; 28. avgusta l. 1916 je Rumunija napovedala vojsko; 28. septembra 1918 so Srbi prodrli Bolgarsko fronto, kar je povzročilo zrušenje centralnih držav; 28. oktobra 1918 je prišel prevrat, klicana je bila samostojnost Čehoslovaške in svobodne Hrvaške s Slovenijo.

ŠIRITE LIST 'EDINOST'

IZ KATOLIŠKEGA SVETA.

SVETI OČE POLJSKI.

Vatikanski dnevnik "Osservatore Romano" priobčuje daljši članek o Poljski, v katerem se jasno vidi, da je bil pisan po naročilu sv. stolice same.

V tem članku spominja pisatelj, kako je sveta stolica vedno gojila veliko ljubezen in skrb za plemeniti, pobožni, junaški in viteški poljski narod. Spominja, kako je sveti oče že 1907 povzdignil svoj glas in zahteval od veselih poljsko svobodo in neodvisnost. Dalje pa pravi:

"Nočemo pa trditi in tudi ne vemo, kje leži odgovornost za zadnjo nesrečno Poljsko ofenzivo proti Rusiji, ali je krivda na ruski strani ali na poljski. Tudi ne vemo, koliko so storile Anglija in Francija, da bi Poljsko odvrnile od tega nesrečnega koraka. Vemo pa, da je sveta stolica neprenehoma od razglasitve poljske neodvisnosti do danes neprenehoma svarila Poljsko, naj bode mirna in naj ne skuša spraviti pod svojo oblast pokrajine, v katerih je velika večina ne Poljakov. Ta svarila so bila ponavljena večkrat ne samo v Rimu, temveč tudi v Varšavi."

Upamo, da bode Poljska razumela ta blagočotni migljel sedaj, ko je srečno prestala težke ure.

KOLUMBOVI VITEZI V RIMU.

Najnovejši kabelgrami Catholic W. C. pripovedujejo, kako velikanski je bil sprejem, katerega je sveti oče dal našim bratom Kolumbovim Vitezom. V svojem nagovoru jih je pohvalil za velikansko delo, katero so vršili med časom vojske. Pohvalil jih je tudi za velikanski dar, katerega so dali vseh učitelju v Washingtonu. Sveti oče je bil jako natančno poučen o vsem delovanju te dična katoliške organizacije in jo je postavil v zgled vsem vsem drugim katoliškim organizacijam.

Orlovski tabor v Mariboru.

Iz liberalnih in socialističkih listov v starem kraju kriči jeza in srd, strah in obup. Neprikrito, izražajo svoj strah, svoje pristaše pozivljejo v enotno fronto proti nevarnosti, ki jo je pokazal Mariborski tabor. G. Zupan, pomagajte jim!

Jugoslavija in Albanci. Italijanski listi vedno zopet pišejo o spopadih mej Jugoslovenskimi in Albanskimi četami, in povdarjajo veliko važnost teh spopadov. Kdor pozne razmere v Albaniji, ve, da je tam kaj polno tolp, ki delajo na svojo roko in skušajo pleniti tudi preko mej svoje dežele. Kaj pa da Jugoslovenske oblasti niso voljne mirno gledati teh vpadov na njih ozemlje. Odtod spopadi mej obmejnimi četami in Albanci.

Dekliška Marijina družba bode pa priredila svojo jesensko zabavo četrto nedeljo meseca oktobra, to je 24. oktobra.

EDINOST.

Neodvisen dvotednik jugoslovanskih delavcev v Ameriki.

NASLOV:

Edinost Publishing Company.

1849 W. 22nd St. Telephone Canal 98. Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Weekly and Semi-Weekly in alternate Weeks by Edinost Publishing Co., 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

LABOR DAY

Ta teden smo praznovali zopet praznik žuljeve roke — Labor Day, — delavski praznik.

Združene države Ameriške so delavska država. To se pravi, velika večina prebivalstva si služi svojega vsakdanjega kruha z delom svojih rok po raznih industrijskih podjetjih, kakor so tovarne, rudokopi, gozdovi, sploh, ki so odvisni od velikega kapitala, ki ureja in vodi velikanske tovarne, kjer se proizvajajo potrebščine življenja. Izvanredno bogata zemlja, polna rude, od zlata do železa, polna prirodnih kovin, polna vodnih sil, poraščena še z nezmernimi velikanskimi stoletnimi gozdi, je razvila bogato industrijo. Velikanske tovarne rastejo iz tal kakor gobe. Našo velkansko industrijo so pa pospešili zlasti naseljenci. Industrija se pač nikakor ne more z razviti brez delavnih rok. Kaj pomaga še večje bogastvo dežele, kaj pomagajo bogati zlati rudniki, ako bi pa ne bilo nikogar, ki bi to zlato skopal.

Zato je pravilno da je vlada Združenih držav uredila poseben delavski praznik, kjer naj se vsi državljani na to spomnijo.

Delavčeva žuljeva roka je bila, ki je naredila Ameriko v najbogatejšo državo na svetu. Že doma so nas učili spoštovati žuljevo roko našega očeta-kmeta. Kmet je bil in je v stari naši domovini steber države, ker je velika večina našega premoženja v kmetijstvu. Tukaj je delavec steber države. Kakor smo omenili, kaj pomaga še večje bogastve kake dežele, ako pa ni delavni rok, ki bi ga spravile na svetlo in ga ne dale v roke človeštvu! Kovine so bile že od nekdaj v Amerikanski zemlji. Izkopane niso bile, ker ni bilo rok delavcev. Zato bi naj ta dan kapitalist vsaj za trenutek pomislil, kaj je njemu delavec. Brezverski duh je duh v krivice. To se kaže zlasti grdo pri kapitalistih, to je pri bogatih, ki so povzpeli do velikega bogastva, do velikih tovažen, kjer imajo stotine ali tisoče delavčevih ust odvisnih od svojega žepa. Toda brezverski kapitalist, pa le prerad pozablja, kdo mu je pomagal do bogastva. Le prerad pozablja, da bi bil tudi on sam ali njegov oče samo navadni berač, če bi imel še večje rudnike, ako bi ne imel delavčeve žuljeve roke, katera mu to bogastvo dela in skupaj znaša.

Zato naj bi na ta dan kapitalist pomislil, delavec je moj dobrotnik in ne jaz njegov, ker mi pomaga do premoženja, ker mi dela te milijone, te tisoče, katere jaz štejem. Spoštovanja in priznanja vreden je toraj moj delavec. On ni moj suženj, ni del mojih strojev, temveč kot človek, z neumorjočo dušo, kot človek s žuljevo roko, katere žulje dobil, da je meni pomagal do mojega bogtva. Zato sem mu dolžan hvaležnost, zato je moja dolžnost, da mu dam toliko plače, da se more sebe in svojo družino pošteno in udobno preživeti. Pravično so od mene to zahteva in pa moj Bog.

Kako lepo bi bilo razmerje med delavci in lastniki, ako bi se lastniki zavedali te resnice! Koliko gorja bi bilo manj!

Zato so pa stavke samo dokaz, da lastniki izgubljajo smisel krščanske in človeške pravičnosti in so samo znamenje sebičnosti, katera prevladuje v lastniških krogih. Če se delavstvo nagiba k radikalizmu, k radikalnim sredstvom v dosegu svojih ciljev, ali niso največkrat uzrok krivični kapitalisti? Ali sami naravnost ne silijo svoje delavstvo, da se mora posluževati teh sredstev.

Da bi se pač naši kapitalisti zavedli pomena delavskega praznika za prihodnost Amerike, in svetovne sreče in miru.

Delavski praznik je pa tudi praznik delavca. Na ta dan naj se pa tudi delavec spominja, da je on res velk dobrotnik kapitalista, da je toraj kapitalist. Vendar je pa tudi delavec gospodarju dolžan pravičnost. Tudi delavec je dolžan svojem gospodarju dati to, za kar ga plača, namreč zvesto in pravično službo, tako delo, da je res delo.

Zato je delavski praznik objednem tudi za delavca dan, da se spominja da je pravično medsebojna, to je kakor ima kapitalist do njega dolžnosti, tako, pa ima tudi delavec do svojega gospodarja, kateri ga plača, dolžnosti.

Krščanstvo uči ta nauk medsebojne pravičnosti. Ti daj meni, kar je mojega, jaz moram dati pa tebi, kar je tvojega, pa bodeva oba imela dovolj, in obadva lepo živela in srečno živela.

Lep pomen delavskega praznika.

V ZAGOVOR

"Kar potrpite to krivico in molčite," nam je sporočil dobro misleči naš prijatelj in naročnik. "Vsaj se bode pravica sama skazala preje ali pozneje."

Da, med našimi naročniki imamo veliko večino naročnikov, ki so miroljubni, kakor smo mi, ki se silno neradi pripravljamo in ki žele vsem samo dobro. Zato jim je vsak prepričan ljub.

Toda tem naj povemo, da imamo mi pa še druge naročnike, ki pa ne mislijo tako, ki pa sklepajo tako-le: Obdolžili so jih tolikih in raznih stvari. Ako bi ne bilo res, zakaj pa molče? Gotovo bi se branili, ako bi ne bili krivi.

Ako bi se mi ne branili in ne pribili laži in pol laži, bi se nam reklo enako. Še naši dobri prijatelji bi rekli in sklepali, ako bi mi molčali: "Mora biti že res, ker molče!"

Zato smo priobčili v zadnji številki del našega zagovora in potolažili naše prijatelje, naj ne obupajo, ker to ni nič novega. Kdor se bori za ideje, ta bode vsikdar trpel, ker trde glave ne marajo idej in načel sebičnost preveč prevladuje. In navadno pri podjetjih ali organizacijah, ki začno preveč prevladuje, kjer se da kake masne plače dobiti, povsodi je to, da se "nesti" odležev v vodstvo, ki nima vesti, ki misli samo na eno-

kako se bode obogatelo in okoristilo s podjetjem. Koliko pa imate še pravega nesebičnega delovanja za koristi naroda?

Ko se je Slovenska Ljudska Stranka doma pokrepila, pisal je pred leti dr. Krek v Slovencev več krasnih člankov, kjer je slikal nevarnosti "koristarstva". V teh člankih je slikal, kako je velika nevarnost pri stranki in organizaciji, ko pride na površje, da se ji urinejo kot voditelji korotarji, ki nimajo vesti, ki niso prepričanja stranke, katerim ni stvar nič, niso načela nič, katerim je pa samo mar, kako bodo sami sebi velike plače in masne službe si zagotovili.

Kdo more reči, da ni pri nas enako?

IZ SLOVENSkih NASELBin.

Sartell, Minn.—Cenjeno uredništvo, Ker "Glas Naroda" v številki 199. Vas tako blati in ker misli, da smo res vsi Slovenci tako zabiti kakor se je "Glas Naroda" izrazil, zato Vam pošiljam \$50.00 v podporo. Z uljudnim pozdravom.

John Burgstaler.

Rock Springs, Wyo.—Pri tukajšnji Central Coal & Coke Co., imamo v časih malo počitnic, to pa kakor se sliši, zaradi pomanjkanje železniških vozov. Zasluzek je kakor povsod drugje, osem, devet do deset dolarjev in tudi več, kakoršni prostor ima kedo. Zadnji teden v avgustu od 23. do 28 smo imeli počitnice. Imeli smo precejšno vročino dosedaj, ampak zadnje dni v avgustu je primerno hladno.

Frank Oblasnik.

Valley, Wash.—Cenjeni g. urednik. Pošiljam Vam \$12.27 katere prosim pošljite na škofijsko društvo za varstvo sirot v Ljubljani.

Pozdravljeni, Mary Swan.

Omenjeno svoto smo prejeli in od poslali. Bog Vam bode plačnik za Vaš dar ubogim sirotam. Urednik.

Milwaukee, Wis.—Žal da ne morem nič dobrega poročat. Ker nesreča nikdar ne praznuje, tudi tukaj ni zaostala.

Tukaj se je zgodila v nedeljo, dne 29. avgusta velika avtomobilna nesreča. S. N. P. Društvo "Sloga" številka 7, je imela svoj letni picnik na 7 Mile Grove. Nesreča se je pripetila na Fond Du Lac Road, kjer je prišel motorcicle od naprotne strani. Pri je avtomobil trčil v "side caro", v kateri sta bila Anthony Klanchnik, star 32 let, in Lawrence Schmidt, star 13 let. Oba sta umrla par ur po- zneje v bolnišnici. James Kuznik, star 28 let, e bil smrtno nevarno ranjen. Bilo je tudi več manj ranjenih.

H koncu še pozdravljam vse naročnike in čitatelje.

Poročevaler.

CHICAŠKE NOVICE.

Veliko gg. delegatov KSKJ se je zglasilo v naši pisarni, ko so se mudili v Chicago. Bili so to sami naši dobri prijatelji in dobrotniki, deloma delničarji. — Vsi so izražali svojo nevoljo, da se je tako neosnovano napadalo pri konvenciji naše podjetje, kajti vsi vedo, da mi nismo nikdar napadali KSKJ in da smo povedali samo resnico. Nekateri so rekli celo, da bi kaj takega nikdar ne bili mislili, da je mogoče. Pomilovali so nas, da moramo toliko preganjanja po krivici pretrpeti. Seveda smo jih potolažili, da naj nič ne obupavajo. Pravica in resnica se da samo potlačiti, uničiti nikdar. Hudo- bija bode dobila preje ali pozneje svoje zaslužen plačali. Koliko krivic smo že prestali, pa kolikor več jih prestanemo, toliko bolj napredujemo. Z velikim zanimanjem so pre- gledali naše podjetje. Kličemo vsem: Vas živi!

Ponesrečil se je Karol Žabkar na Blue Island ave. Kako se je nesreča zgodila nihče ne ve. Tudi Mr. Žabkar sam ne ve. Policaj ga je našel na tleh brezavutnega. Zdravje se mu počasi vrača.

Poročili so se v naši slovenski cerkvi: Martin Horvat z nevesto Terezo Markoja ob doma iz Čerensove, Prekmurje. Ženin Rudolf Lazer nevesto Terezijo Bajžek in ženin John Foys z nevesto Mary Sarjaš oba s Čerensovske fare, Prekmurje. Vsem trem parom naše iskrene častitke.

Mrs. Mary Bombač in njena hčerka Miss Frances Bombač iz Lorain, O., mat i oziroma sestra Rev. Antona Bombača, sta bili pri nas v Chicagi za nekoliko dni počitnicah.

Mr. John Kramer naš vrli slovenski fant, ki se je vrnil od vojakov pred nekoliko tedni in ki se sedaj uči fotografske umetnosti v Effingham, Ill., nas je obiskal pretekli teden. Zveselili smo se njegovega obiska.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

(Nadaljevanje z I. strani.)

Italijanska perfidnost. — Italijanski list "Era Nuova" napada slovensko duhovščino po zasedenih krajih, češ da je zopet z vsem nasiljem začela s svojo protitalijansko propagando, prav kakor prej za časa Avstrije, čije načrti so baje bili. Itali- ane popolnoma odpraviti z obali Adrije, pri čimer ji je baje na vse krip- ljč pomagala duhovščina kot izvrše- vavec državne avstrijske politike. In ker je Vatikan videl v Avstriji naj- močnejšo katoliško vlast na svetu, je imela slovenska duhovščina privile- giran položaj na Primorskem.

Sedaj se ta duhovščina zopet giblje v Italjanom sovražnem načinu in upa, da si bo ob vstrpljivosti višjih cerkvenih oblasti ohranila svoj privilegij, ali če ne to, pa da si pridobi popolno avtonomijo. Napram tej duhovščini se nahaja vrhovna cerkvena oblast v položaju, ki jo sili c največji previdnosti, ker ti duhov- niki, trdi "Era Nuova", ki v svoji ve- čini niso bili nikdar navdahnjeni od verskega duha, se vedejo proti ob- sovraženemu Rimu tako, da temu ve- denje ne manjka mnogo, pa bi se moglo označiti za šizmatično. In ravno to bi moglo, — spričo vpliva, ki ga ima ta duhovščina na kmetsko prebivalstvo — postati nevarno za latinsko cerkev, posebno še za to, ker italijanska država kot nekonef- sionalna, ne more tako kakor avstrijska pritiskati na verski čut držav- ljanov. To pojasnjuje, zakaj so višje cerkvene oblasti neodločne, da zapirajo oči spričo takega delovanja slo- venske duhovščine, zbešnele v fanatizmu in sovraštvu proti Italijanom.

Tako, sedaj vemo: slovenska du- hovščina v zasedenih krajih po trdi- tvi Italijanov je na poti v razkol iz narodnostnih ozirov, v Jugoslaviji pa trdijo socialisti in demokrati, da je slovenska duhovščina brezdomo- vinska, da ji je Juglavija deveta briga To pa je ista duhovščina tu in tam, ki je vero in narodnost negova- la med ljudstvom, ko so socialisti in demokrati tu in tam oboje prodajali tistemu, ki je več plačal. V dokaz tamkaj Dr. Tuma, tu razni Dr. Ku- kovci.

Radgona in prekmurski promet z Mariborom. Po tem, ko je prešla Ra- dgona v Avstrijsko oblast, je bilo Prekmurje odrezano d Maribora. Za- četkom avgusta se je v prometni konferenci v Mariboru sklenil dogo- vor mej obema državama, da bo na progi Spilje — Radnoga — Lju- bmer vozil v vsaki smeri po en mešan vlak, ki potoma po Avstrijskem o- zemlju ne bo sprejemal potnikov.

Promet mej Conama A in B na Koroškem. Upanje kruha in zemlje lačnih B Conarjev na Koroškem, da bodo sedaj, ko je deloma odprta de- markacijska črta, mogli nemoteno je- sti jugoslovanski kruh, zraven pa šču vati proti Jugoslaviji, je šlo po vodi. Promet je navezan na te le določbe: Vsak mora na demarkacijski črti po- kazati straži legitimacijo, ki jo je občinam dala ententna komisija, da- jo izpolni s potrebnimi osebnimi po- datki pripadnika k eni ali drugi co- ni.

Prestop v masah ali večih skupi- nah ni dovoljen. Osebe B cone, ki nimajo pravice glasovati v Aconi, ne smejo govoriti na shodih, niti v splo- šnem delati aktivne propagande, žal- jenje te ali one narodnosti, njene dr- žave ali vladarja je kaznjivo.

Zveza narodov: Po poročilu lista "Petit Journal" se je 26. julija v San Sebastiano sestavel svet Zveze na- rodov in razpravljaj najprvo o go- spodarskih vkrepah, ki jih je treba izdati proti onim državam, ki bi kr- šile dolžnosti, katere jim nalaga član- stvo zveze narodov in bi začele voj- no.

Govorilo se je dalje o vstanovitvi stalne organizacije o zdravstvu, o mejnarodnem sodišču, o odgovornos- ti zvece narodov, ki izhaja iz določeb- nirovne pogodbe in one o zvezi na- rodov.

Ja, to je kaj drugega: ali kako se socialisti vozijo! Svičarski list "Tri- bune de Geneve" prinaša ta-le podu- čen člančič. Mej silnim ropotom pri- drvi ekspresni vlak z Milana na po- stajo. Na peronu se vse tare prihajajo- či in odhajajoči. Vlak je prena- jalnjen, kakor vselej. Lov za sedeže je še divjejši nego včeraj. Le razko- šni voz I. razreda je skoraj prazen. "Reservirano", ta beseda pove vzrok praznine. Reservirano brez dvoma za kakega Kreza ali kako mejnarod- no komisijo, ki jih sedaj po Evropi kar mrgoli. "Seveda zopet za te pr.. kapitaliste." godrnja blizu tam vma- zan delavec. "To pot si se zmotil, pri- jatelj "bi mu lahko rekli." Ni li to Canesvascini, vodje socialistov iz Tešina, ki vstopa ravnokar v salon- ski voz, s tisto sigurnostjo in ravno- dušnostjo, ki je lastna le potnikom, vajenim voza I. rač reda? Za vodjem vstopijo drugi udje Italijanske so- cialistiškega odposlanstva, ki gre na Rusko. Saj menda vendar ne bote zahteval, naj se ti gospodje vozijo v III. razredu, kakor drugi ljudje, kakor ti in jaz, ali kakor proletarci, na čijih račun si to gospodje zagoto- vlvajo razkošne dohodke. O ne! re- servirano in sicer v luksuz, vlaku! — Ti gospodje morajo imeti spalni in obedovalni voz, — gole deske III. razreda so za proletarijat.

Kako socialisti vzgajajo Otroke. Dunajska socialistiška "Arbeiter Zeitung" poroča začetkom avgusta o preiskavi milanske mestne občine o škandaloznih razmerah, v katerih so živeli dunajski otroci v Brogon- novo in Castello San Giovanni na Italijanskem, kjer so se mudili v svr- ho okrepiteve na povabilo in stroške milanskih socialistov.

Prišlo so takrat v javnost take stvari, da je škof v Piacenzi poslal svojega zaupnika preiskat celo zade- vo in o tem poročal papežu samemu, da se zavzame za nesrečno deco. Do- gnale so se reči, nad katerimi bi se celo "pajnsnik Vodiške Johance" do dna svoje nedolžne duše pohujšal. Mi- jih res no moremo priobčiti, ker nas je tudi sram. Dejstvo pa je, da so bili dunajski otroci žrtev socialisti- ške kupčije z dušami, da so sociali- sti karitativno delo izrabili v svoje strankarske svrhe in otroška srca za- strupili s protiverskimi in nesramni- mi vplivi.

Avstrijaki v Ameriki saj ne bote verjeli — kaj ne da ne? — kar je govoril v Wahrungu na Dunaju dne 17. junija v gostilni "Zum wilden Mann" Dr. Fried. Wichtl v pričó 1500 Nemcev, da so judje že l. 1912 skle- nili umoriti Franca Ferdinanda, ki je res padel dve leti pozneje, pod ro- koma prostozidarjev, čijih vodje so judje, kakor je rekel govornik. Jud- je so tako največ krivi cele vojske. Judje živjajo sad vojske, zlasti v Nemški Avstriji, kjer so cesarja pre- gnali s prestola in se sami nanj vse- dli. Judje stiskajo in izžemajo ubo- go ljudstvo, kakor kuharica limono. Tako piše nemški časopis "Volks Sturm" v 26. številki z dne 27. junija 1922. Kaj ne, Avstrijaki, vkljub temu so Srbi krivi vojske?

SLOVENSKI TRGOVCI, OGLA- ŠAJTE SVOJA PODJETJA V LISTU "EDINOST".

UMOR V SARAJEVU

IN NJEGOVI KRIVCI.
(Dalje.)

Razpoloženje med Srbi v juniji 1914.

Da nam bo umor v Sarajevu umiljiv, se moramo ozreti še na dva faktorja, ki sta sodelovala pri stvaritvi: na razpoloženje med Srbi ob takratnem času in na udeležnost grofa Tisze pri tem dogodku.

Razpoloženje med Srbi proti monarhiji je moralo biti znano vsakega, kdor ima malo misla za psihologijo ponosnega naroda, ki se je osvobodil brez tuje pomoči in je baš leta 1912. vršil najlepšo nalogo, ki jo more vršiti narod: reševal je brate izpod jarma turškega barbarstva. Kosovo je bilo maščevano! Narejen je bil konec razmeram, ki so sramota za 20. stoletje, da je namreč Turke, nesposoben za vsak napredek, vladal nad kristjani. Medtem ko je dušo vsakega Srba — in lahko tudi pristavimo: vsakega pošteno mislečega Slovenca — navdajalo čuvstvo hvaležnosti do Boga, veselja in samozavesti, se je Avstrija trudila, zasejati razdor med zavezniki, je mobilizirala proti Srbom, njeno nemško časopise je pa smešilo "ušive narode" in simpatiziralo s Turki. Nobenega sočutja niso imeli za tisočere žrtve turške krvoločnosti v miru in vojni, nobenega smisla za nečloveško življenje, ki je bilo usojeno krščanskemu ljudstvu pod vladno polumešica. To so bili časi, ko je med prijatelji prvič padla pri nas doma beseda v zaupnem razgovoru, da nas je sram, da smo Avstrijci, da smo ob času, ko se maščujejo tudi krivice, zapadne po Turkih slovenskemu narodu, v državi, ki bi turško gospodstvo najraje podaljšala. Avstroogrska je gledala dogodka, ki jih je moral biti vesel vsak človek, ne samo Slovan, ki privošči zmago krščanski kulturi nad mohamedansko, s strupenim pogledom sebičneža, ki ima razvit samo smisel za nemške in madžarske koristi, pa naj se pri tem goji drugim narodom, kakor se hoče!

Če je bilo že pri nas tako razpoloženje, kakšno je moralo biti šele med Srbi! Ko so Črnogorci zavzeli Skader, čigar okolica je bila pognojena s krvjo in trupli najboljših sinov je zadala Avstrija ponosnemu narodu sramoto, ki je ne pozabi nikdo, kdor ima kaj čutja za pravico v sebi: Črnogorci so morali izročiti trdnjavo, plačano z življenjem tisočev, ki so šli v boj ne morebiti prisiljeni, ampak s podobno zavestjo kakor pravi križarji. Bog ve, kdaj se bo vršila zopet tako upravičena vojna, kakor je bila vojna s Turčijo!

Dne 28. junija 1914 se je praznovala 525. obletnica boja na Kosovem obletnica žalostnega dogodka z enim svetlim momentom: umorom sultana Murada po Milošu Obiliču. "Kjer žive Srbi, velja Obilič za narodnega junaka. Na mesto Turkov smo pa stopili... sedaj mi kot dedni sovražniki." (Str. 21.x)

Na ta dan so poslali Franca Ferdinanda v Sarajevu in so poskrbeli za to, da ni bilo v mestu niti vojaštva niti orožništva, dasi so se vršile v okolici velike vojaške vaje. "Kdo je na to tiščal, da je bilo na kritično nedeljo Sarajevu čisto brez vojaštva... ne vemo... In oblasti so vendar vedele, da se nekaj plete proti nadvojvodi! Ob vsej poti, ki je bila dan poprej natančno določena, so stali policisti kvečjemu na vsakih 200 korakov, število detektivov ni znano. Orožništva in vojaštva pa ni bilo v celem mestu nič. (Podčrtal po ročevalec.) Po prokletem atentatu je bilo pa naenkrat mogoče, do 9. ure zvečer spraviti dve brigadi v Sarajevu deloma peš, deloma po železnici. Veliki grehi opuščenja so se zgodili. Krivci naj opravijo to s svojo vestjo." ("Danzer's Armee-Zeitung," citat na strani 10.) Glavni crivec je poravnal to ne samo s svojo vestjo, ampak tudi že z večnim sodnikom: grof Tisza.

Grof Tisza in Franc Ferdinand.

Grofa Tiszo označi pistelj na str. 12 kot "najmogočnejšega nasprotnika nadvojvodovega, takratnega ogrskega premiera, čigar rokam bi se bile izmuznile vajeti pod vladarjem poročevalec.) O njunem medsebojnem razmerju pravi: "Pota prestolonaslednika Velike Avstrije in pota Tiszova so se križala smotreno, mogočno in osebno. Oba nasprotnika sta imela odprt vizir, bil je boj za biti in nebiti. Tisze tudi ni Franc Ferdinand nikdar sprejel." (Str. 18.)

Kako je mislil Franc Ferdinand o grofu Tiszi, razvidimo najbolje iz pisa "Danzer's Armee-Zeitung", ki je izhajala "s sodelovanjem kroga višjih častnikov" (str. 10) in stala v tesni zvezi s prestolonaslednikom. Ta list je napadel opetovano ogrske oligarhe in Tiszo tudi osebno. Izrazi, ki jih je rabil, so bili prav krepki. Dne. junija 1910 je pisal ta list o "azijatskih volitvah" (str. 14) na Ogrskem, o Tiszi, ki je zasedel mesta velikih županov s svojimi "voljnimi kreaturami, ki vidijo prav tako kakor njihov polubog ('Abgott,' Tisza seveda) edino rešitev Ogrske v političnem uničenju neogrskih narodnosti" (str. 14). Istotam se govori o "brez primernem barbarstvu madžarskih mogotčev" (!). "Stroškov te blazne politike izigravanja narodnosti proti narodnosti ne bo imel nositi nihče drugi kakor monarhija."

Nekaj dni po sarajevskem dogodku je pisala "Militärische Rundschau" (z dne 2. julija 1914): "Tudi združenje Jugoslovanov se trajno ne bo dalo zadržati (podčrtal poročevalec), tremljenja, ki gredo za tem, pa more modra in v bodočnost gledajoča politika spraviti v tir, ki naši državni misli in interesu habsburške monarhije vsaj ne nasprotuje. To spoznaje je imel umrl pre stolonaslednid." (Citat na str. 17.)

(Dalje prihodnjič.)

ČEBELE MAŠČEVALKE.

Rev. John Plaznik.

Pavle Logar je storil vse, da bi zboljšal čebelorejo. Ker ni imel zdravih nog, ni mogel delati težkega dela na farmi: zato je imel v oskrbi lažje stvari. Skrbel je za perutnino, vrt in opravljal taka dela, kjer je lahko sedel: predvsem je skrbel za čebele. Število panjev se je spreminjalo vsako leto: navadno je bilo dvajset panjev v dveh vrstah na solneni strani blizu hiše.

Pavle je prvič čul o korintskih maticah na državnem "fairu" (razstavi) ko je prišel nekdo mimo in mu ponudil knjižico. Ko jo vzame Pavle v roke, vidi na prvi strani naslikano matico, sliki je sledil opis. Pavle ni zgubljal časa: sledil je mlademu človeku, ki je prodajal med, vosk in panje.

O korintskih čebelah je bilo rečeno, da zberejo največ medu: da prihajajo iz Korinta na Grškem in da so sorodne Italijanskim čebelam. — Mlad človek je imel zelo namazan jezik. Pavle je zvesto poslušal, kočno se je pogodil za dve matici, katere se mu naj pošljejo spomladi: vedel je tudi dobro, da bodo veliko več stale, toda, če so le polovico toliko vredne, kakor jih je človek hvalil, se mu bodo kmalu splačale.

Matice so dospele in Pavle jih je dejal tja, kjer ni bilo prejšnje leto sreče. Bile ste veliko večje in polne ramenih trakov. Pavle jih je občudoval in upal.

Čebele z novimi maticami so se zboljšale: tako tudi vse druge, ker je bilo dobro let za čebele. Bilo je dovolj cvetic in tudi sadna drevesa so krasno cvetela: tudi vremeje bilo lepo.

Pavle je panje skrbno ogledoval in kmalu opazil mlade delavke. Sicer niso bile tako rumene, kakor njihove matere, vendar so pa imele bolj živo obleko, kakor njihove, resno oblečene sestre. Bile so tudi zelo delavne.

Zgodaj v juniju je dolenja naselbina zrojila. Pavle jih ni prej dovolj opazoval, ker je imel delo na vrtu. Naenkrat začuje šuštenje v zraku in zletele so čez sadovnjak: hitel je k čebelnjaku, da vidi, iz katerega panja so šle potem pa šel naglo za njimi, kolikor mu je noga dopuščala.

Zdelo se mu je, da so šle proti vzhodu: sicer pa so lahko zavile, kamor so hotele, ko jih ni več videl. Čebele lete v ravni črti le tedaj, kadar se vračajo domu ali navadno tedaj, če vedo za dobro pašo. Kadar pa iščejo novega stanovanja, ne poznajo nobenega pota, ampak slepo slede matici. Matica leti v različnih smereh in se navadnovstavi, kadar je truna. Delavke ostanejo pri njej pri poletu in počitku, kakor bi ne imele lastne volje. Navadno lete do kakega drevesa ali stanovanja.

(Dalje prihodnjič.)

ŠIRITE LIST 'EDINOST'

MUTILATED

OIZVEDOVALNI KOTIČEK.

Vprašanje: Katere vere ste sedan predsedniška kandidata Cox in arding?

Odgovor: Kolikor je nam znamo sta oba episkopalne vere. Toliko več gotovo, da sta oba verna in re- obiskujeta vsak svojo cerkev.

Vprašanje: Toliko slišim o bolezi "appendicitis". V starem kraju sem pa nikdar slišala o tej bolezn. li je to sami ameriška bolezen? ako bi se imenovala ta bolezen v ovenščini?

Odgovor: 1) Ta bolezen je ravno ko razširjena doma, kako tukaj. redno so jo zdravniki zasledili, so imenovali "trebušno vnetje". 2) ovenško se imenuje "vnetje slepi-" ali slepega črevesa.

Vprašanje: Kedaj bode prihodnje to pust?

Odgovor: 9. februarja.

Vprašanje: V angleških listih bem tolikrat da bode kandidat Har- ng vodil volitveni boj tako zvani ront parch". Kaj pa je to?

Odgovor: Kateri kandidat je pol- noma prepričan, da bode izvoljen misli, da bode bolj vpljivalo na egove volilce, ako ne gre okrog po estih sam se agitirat, ta začne ta- zvano "front porch" kampanjo. je, vse svoje politične govore vori doma pred lastno hišo. Kdor hoče toraj slišati mora priti k emu. Tako je tudi Wilson delal svojo zopetno izvolitev pri zad- nih volitvah. "Front porch" (spred- i hodnik) se zato imenuje, ker na- vadno govori s "porcha", kakor pra- vimo.

ŠAJTE SVOJA PODJEJJA V 'EDINOSTI'.

DRS. HOLLANDER & DR. H. O. STERN Dentists

1355 E. 55th St. vokal St. Clair Ave.
NAD LEKARNO.

Ure od 9. dopoldne do 8. zvečer. Zaprti ob sredah popoldne in ob nedeljah.

NE ČAKAJTE!

Prostor na vseh boljših parnikih je več tednov naprej razprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V Vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem za-arate. Mislite v naprej.

NEW YORK — DOBROVNIK — TRST.

14. sept. — PRESIDENT WILSON,
21. sept. — BELVEDERE,
28. sept. — COLUMBIA,
7. okt. — ARGENTINA,
3. nov. — PRESIDENT WILSON.

NEW YORK — HAVRE ALI CHERBOURG.

3. sept. — LA SAVOIE,
8. sept. — LA FRANCE,
9. sept. — IMPERATOR,
14. sept. — LA TOURAINE,
17. sept. — LA LORRAINE,
18. sept. — CARONIA,
21. sept. — AQUITANIA,
23. sept. — ROCHAMBEAU,
24. sept. — LA FAYETTE,
30. sept. — MAURETANIA,
1. okt. — LA SAVOIE,
7. okt. — IMPERATOR,
6. okt. — LA FRANCE,
12. okt. — LA TOURAINE,
12. okt. — AQUITANIA.

Navedeni vozn ired je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.

Potni listi: — Potnikom preskrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

IZ STAREGA KRAJA: —

je do sedaj prišlo v Ameriko že več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdelal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje sorodnike, mi pišite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

LEO ZAKRAJSEK

70-9th Ave., New York, N. Y.

John Gornik

SLOVENSKI TRGOVEC IN KROJAC

6217 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

se priporoča za nakup MOŠKE IN DEŠKE OPRAVE. Izdeluje MOŠKER OBLEKE po naročilu točno in ceno.

Pripravite se za neodvisnost

Začnite se sedaj pripravljati na denarno neodvisnost s tem, da začnete vlagati v hranilni oddelek v Kasper State Bank.

Čim prej začnete, prej se vam bodo pokazale lepe prilagoditve in vspeh. Ko boste imeli denar na banki, boste čutili v sebi moč za napredek in postali boste samozavedni.

Conservativna in varna banka. Ima vse bančne zmožnosti. Bančna moč nad dvanajst milijonov dolarjev.

KASPAR STATE BANK

BLUE ISLAND AVE., CORNER 19th STREET

Da ugodimo onim, ko ne morejo priti med deveto uro zjutraj in do petih zvečer, zato bo ta banka odprta ob pondelkih in sobotah do pol devetih zvečer.

Varna banka, kamor nalagate svoj denar.

KRIZARJI

Zgodovinski roman v štirih delih
Spisal: H. Sienkiewicz.
Poslov.: Podravski.
(Dalje.)

Vendar nihče izmed knezov, ni če izmed onh vitežkih gostov, nihče razun velikega mojstra, niti ni Križarji ni pojmlil, da se je od tega časa, ko je Litva sprejela sv. kr. dogodil nekaj takega, kakor da valovi Nocate, ki so od jedne strane branili grozno trdnjavo, jeli tiho, t da neizprosno spodkopavati njer obzidje. Nihče ni pojmlil, da je v te orjaškem telesu še ostala moč — je pa iz njega odletela duša. Kd pa je iznenadoma prišel ter pogled na ta "ex luto" pozidani Marieburg, na to zidovje in utrdbe, črne križe na vratih, na hiše in p sloopja, temu je sililo na misel mn nje, da niti same peklenke moči : premagajo te glavne križarske pr stolnice.

S podobnimi mislimi sta zrla te t be, na črne križe na vratih, na hi in poslopja, temu je sililo na mi mnenje, da niti same peklenke m či ne premagajo te glavne križ ske prestolnice.

S podobnimi mislimi sta zrla trdnjavo ne le Povala iz Tačeva Zbišek, ki je bil že poprej on marveč tudi dokaj izkušenejši ne ona dva, Zindram in Maškovič. I di njemu se je zamračilo lice, ko zrl na vse to orjaške utrdbe, stol in nasipe, ko se je nehote spomnil ponosnih besed, s katerimi so nekoč Križarji grozili kralju Kazimiru:

"Večja je naša moč, in ako ne od-jenjaš, te bodo proganjali naši meči do Krakova".

Med tem pa odpelje grajski kom-tur naše viteze dalje v Srednjo trd-njavo, kjer so bile na vshodni stra-ni prirejene sobe za goste.

XII.

Matija in Zbišek sta se dolgo ob-jemala, ker sta se res imela jako rada, a razne nezgode so v posled-njih letih še bolj povečale to njuno ljubezen. Stari vitez je spoznal že na prvi pogled, da Danuška več ne živi, vendar pa ni vprašal po ničemur, marveč stiskal k sebi mlade-niča, hote mu s tem pokazati, da še ni povsem zapuščen na svetu, mar-več da ima poleg sebe sočutno dušo ki je pripravljena deliti z njim nje-govo trpljenje.

Ali ko so jima sloze izdatno olaj-sale bolečine, ga vpraša Matija po daljšem molčanju:

"Ali so ti jo zopet ugrabili, ali ti je umrla na tvojih rokah?"

"Na rokah mi je umrla pred sa-mim Spihovem," odvrne mladenič.

Na to mu jame pripovedovati, kaj in kako se je zgodilo, pričenjaje z vzdihljaji in jokom svoje pripove-dovanje. Matija pa ga je pozorno poslušal ter je takisto vzdihal in končno vprašal:

"Jurand je bil še živ, ko sem od-šel, toda dolgo ne bo več tlačil tra-ve; gotovo ga več ne vidim".

"Torej bi morda bilo bolje, ako bi ne bil odšel?"

MUTILATED

rih—in ob enem tudi radi našega kralja."

Tn premaga Matijca naduha, da je moral za trenutek umolkniti; še le ko si je oddahnil, je nadaljeval:

"In bil bi morda poginil v ječi. Potegnil pa se je za-me Arnold von Baen, kateremu je bilo takisto le-žeče na odkupnini; toda on med nji-mi ne uživa nobenega ugleda in i-menujejo ga medveda. Na srečo je poizvedel za-me od Arnolda de Lor-che, ki je takoj napravil grozen trušč. Ne vem, ali ti je to povedal, ker on rad taji svoja dobra dela.

Njega tukaj vsi močno spoštujejo, ker je jeden njegovih sorodnikov o-pravljal v redu važno službo, pa tu-di on sam je odličnega rodu in bo-gatin. Rekel jim je torej, da je naš jetnik in da mu ti vzameš glavo, ako mi storijo kaj žalega, ali ako jaz poginem v ječi. Celo zagrozil se je kapitulu, da na vseh zapadnih dvorih pove, kako ravnao Križarji z opasnimi vitezi. Teda so se pre-strašili in premestili so me v bolniš-nico, kjer sta zrak in hrana bol-jša."

(Dalje prihodnjič.)

POTREBUJEME DELAVCEV.—

Stalno delo. — Dobra plača. — J. G. Hoffman & Sons Co., Gormanía, W. Va. — Strojarina potrebuje delavcev v različnih prostorih, delo se do bi odzunaj ali ali pa znotraj v to-varni, kakor kedo želi.

Ako kateri rojak želi sem priti naj se oglasi pri

J. G. HOFFMAN & SONS CO., Germania, W. Va.

SOCIALIZEM.

Vprašanje 24: So li taki nauki gos-podarkega liberalizma za so-cijalno življenje dobri in ko-risni?

Na prvi pogled bi mislili, da je nauk o svobodi v obrti dober. Ne bo-odrekli človeku pravice, da si izvoli sam svoj stan, svoj pošten poklic, da si ohrani življenje na tem svetu. On ima tudi pravico, da si izbere kraj, kjer hoče živeti in bi-vati. Toda tudi ta svoboda ima svoje meje. Človek ni SAM na svetu, je kakor smo videli, bitje ki mora živeti v družbi z drugimi. Iz tega pa sledi dolžnost daje treba ozirati na druge. To je zapopadeno v bistvu človeške družbe in je urejeno po Božjih postvah.

Človek ima prosto voljo, da te zapovedi ali spolnuje, ali pa ne. On je prost, to se pravi, nikto ga ne silil, da dela dobro in se varuje hudega. Ako izpolnuje zapovedi, je to njegova zasluga. Ako jih ne iz-polnuje, ima pri tem seveda svojo prosto voljo, toda on greši zoper Božje zapovedi, in bo za to kazno-van. Z eno besedo: Človek ima MOČ, da dela hudo, da prestopa za-povedi, toda PRAVA do tega nima.

Liberalizem pa taji ravno to glav-no načelo in trdi, da ima človek tu-di PRAVO do tega. In ravno ker Bog tega prava ne daje inker zlorabo prostosti kaznuje zato preč s s tem načelom zato treba to načelo tajiti ali vsaj treba zanikati temu načelu pravo da se treba v zemskih stvarih in zadevah nanj ozirati. S to laži-svobodo bi radi odpravili Bo-ža, da bi nemoteno mogli služiti i-repenjenju po denarju in vživanju, da bi lahko proglasili svako sred-tvo kot pošteno, leda se dobi denar. In to je bila tudi posledica takozva-ne obrtne svobode. Ti, ki se niso brigali za nobeno postavo, ki so vsled svoje moči in oblasti prestu-pali vsak zakon, dospeli so do pre-brčenja in bogastva. Ti pa, ki tega niso mogli ali niso hoteli storiti, so začastali. In tako je prišlo, da si je del človeštva nakopičil ogromno premožepnje, drugi del—in to a večji del—je na stroške bogatašev vedno bolj in bolj obubožal. Kdor je imel moč, tlačil je slabotnega, pri-tiskal ga k teni, vredil proletarca in kapitalista hujskal drugega pro-it drugemu. To je bilo delo in tako-zvana kultura in civilizacija libera-lizma, ki je na Boga pozabil. Kato-liško cerkev, ki se je vedno borila proti ilaži—svobodi in vedno opa-zarjala na njene zle posledice, so vkleniti v verige, tirali jo vedno bolj in bolj iz javnega življenja, in drža-va čije naloga bi bila braniti reveža, prešla je v roke kapitalizma.

In tako so nastopili naši časi z svoj ogromno socialno bedo, z obupnimi poskusi, rešiti socialno vprašanje. In tako je prišel —**SOCIJALIZEM.** Ako se ozremo še enkrat nazaj in prebrskamo liste zgodovine, po-

tem imamo odgovor na vprašanje: Odkod prihaja socializem, in tako lahko končamo drugi del naše raz-prave. Jasno je videti, kako je soci-jalizem nastal, vsa druga dejstva o ustanoviteljih, voditeljih socialistov njihovi boji porazi in vspehi niso toliko pomena, kakor ravno to, da vemo in poznamo notranji razvoj stari do socializma. Predno pa prei-demo na vnanjo zgodovino socija-lizma, hočemo pa odgovoriti še jed-no vprašanje, katero se dandanes mnogokrat stavi.

Glasi se:

Vprašanje 25: Kdo je kriv današnje socialne bede?
Namenoma smo se pomudili nekoliko daje pri zgodovini social-nih razmer, da bi jasno pokazali, da teh slabih socialnih razmer ni za-krivil Bog in od njega ustanovljena cerkev, ali pa od njega postavljena duhovščina. Ktor je našo razpravo pazno zasledoval, bo moral priznati, da so bile socialne razmere ravno takrat najboljše, kadar je imelo krščanstvo v javnem življenju največ veljave in vpliva ko je duhovščina lahko neovirano vršila voje delo. Nikakor na tajimo, da o bili v cerkvi Božji, oz. v krščantvu vedno ljudje, tudi duhovniki, ki so sicer navidezno spadali k cerkvi, ki pa niso po zapovedih Božjih in cerkev živeli, ki so tudi zakrivali, da je so-cijalna beda vedno bolj in bolj ras-tla. Bili so drhovniki, ki so bili po-polnoma vdani svetu in denarju. Toda to se ni godilo po odredbi ali želji cerkve, bilo je to proti njeni volji. Taki ljudje niso, bili dobri kri-stjani, niso bili dobri duhovniki. Bili so izjeme, slevel med pšenico, kostru ni med ovcami. Cerkev sama ali du-hovščina ni nikoli kaj proti socialne-mu življenju človeštva zakrivila, ampak se je vedno trudila in to pov-sod, da bi socialne razmere zboljša-la. Kdor trdi nasprotno, ta ali ne zna zgodovine, ali pa namenoma la-že, in svojih trditvev nikoli ne bo dokazal.

Katoliški vzgojitelji so imeli svoje letno zborovanje

Te dni je pa v Filadelfiji zborova-la tudi Evharistiška liga, to je liga častilcev Presv. Rešnjega Telesa. Velikanska je bila udeležba. Iz cele Amerike so prihтели ljubitelji in častilci Presv. Zakramenta v Filadel-fijo, da so se posvetovali, kaj bi se ukrenilo, da bi bil Jetnik ljubezni bolj spoznan, bolj ljubljen in češčen. Ob sklepu konvencije se je vršila slovesna ura molitve Škof Schrembo je vodil uro molitve

Sklenilo se je razširiti "Častno stražo" po vseh župnijah, kjer je še ni. Sklenilo se je dalje prositi v Ri-mu, da bi se v litanije vpletel tudi, vzklik: "Naša ljuba Gospa presv. Zakramenta", da bi se naj delalo na to, da se bode ustanovnik reda častilcev presv. Zakramenta, razglasil Peter Julian Eymond, častitljiv svet-nikom in enako škof John Neuman.

ŠIRITE LIST "EDINOST".

VPRAŠALNI KOTIČEK
Na naša vprašanja v 46. številki EDINOSTI so nam odgovorili naročniki na stavljane vprašanja tako le:

PRVO VPRAŠANJE:
Vprašanje: Kaj je vzrok, da je ned nami katoliškimi Slovenci toli-ko needinosti?

1. Grda pošast, ki se imenuje: Za-vist in nevoščljivost. Mr. John Pel-ham, Houston, Pa.

2. Slabo časopisje. J. K., Joliet, Ill.

3. To je delo naših sovražnikov, J. Z., Chicago, Ill.

Uzrok je, ker manjka med nami krščanske ljubezni. V tem bi bilo dobro mnogo pisati in učiti, pa bi se ves svet prenovil. Mnogi ljudje so dobri, pa ne vejo prave poti, ker jih slabi pokvarijo. (Deseta sestra iz San Francisco).

DRUGO VPRAŠANJE:
2.) Vprašanje: Zakaj se nevesta pri poroki navadno joka?

1. Zato ker se boji, da bi ji ženin ne pobeignil. John Pelham, Houston, Pa.

2. Zato ker je ginjena? J. V., Cle-veland, O.

Vsaj še sama ne ve zakaj? (Joliet, Ill.)

Zato ker misli, da je tako moda. (V Cleveland, O.)

Zato, ker so ženske vedno na jok pripravljene. (New York.)

Zato ker-hoče pred oltarjem poka-zati, kaj jo čaka v prihodnjem živl-jenju. (M. Z., Chicago, Ill.)

Boljševiki imajo postavo, po kate-ri more država vsakega možkega si-liti, da se oženi. Ni čuda toraj, da so nekatere amerikanke boljševiške-ga prepričanja.

OGLAS.
G. G. Hoffman Sons Co. v Gor-mania, W. Va., potrebuje strojarje in delavce v različnih prostorih ka-kor na Yardu zrnat in v Dry Loft. Izdeluje se samo podplate. Delo je stalno. Kateraga veseli, naj se zgla-si na zgornji naslov. Adv

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Tiho trpeče.

Mnoge žene in mlada dekleta trpe na tihomu od bolezni svojega spola. Take bolezni se ponavadi kažejo potom bo-ležin v križu, na strani, v ledjih ali spodnjem delu trebuha, večkratnem glavobolu, vročem in hladnem spre-minjanju po telesu.

Severa's Regulator

(Severov Regulator) je pravilno zdravilo za odstranjenje teh bolečin in za popravo nerednosti vsled katerih trpe žene in dekleta. To zdravilo je bilo znano in rabljeno mnogo let z najbolj-šim uspehom. Dobite ga pri vašem lekarju. Bodite previdni, da dobite si-gurno "Severjevo". Cena \$1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

NAROČAJTE IN PRIPOROČAJ-TE LIST "EDINOST"!

Za bolezní in bolečine
PAIN-EXPELLER
Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.
Prijatelj v Potrebi

VAŠA OBLEKA
bo zgledala kot nova ako jo prinesete nam čistiti, barvati ali popraviti. Mi tudi Vašo staro obleko pre naredimo po novi modi.
FRANK'S DRY CLEANING CO.
Telefon: Central in Rosedale 5694
Delavnica in urad
1361 EAST 55th ST.
nasproti Lake Shore Banke.
COLLINSWOOD — PODRUŽNICA
15513 WATERLOO RD.

ROJAKI
Ki želite dobiti sorodnike iz starega kraja, pišite nam za pojasnila, ki jih damo vsakemu popolnoma brezplačno..
VARNO IN ZANESLJIVO POŠILJAMO
... Denar v stari kraj najhitreje in najceneje. ...
ROJAKOM! Ki žele potovati v stari kraj, preskrbi-mo potne liste.
IZVRŠUJEMO VSA NOTARSKA DELA:
... **MICHAEL ŽELEZNIKAR** ...
Notary Public
VSA PISMA NASLAVLJAJTE NA:
"EDINOST" 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

PODPIRAJTE MOŽA, KI VAS PODPIRA.
FRANK SUHADOLNIK
veliko stori za "Ave Maria" in "Edinost," zato ker je navdušen za kato-liški tisk.
On je zastopnik za ta dva lista.
Rojaki, ali ne mislite, da tak mož zasluži, da kupujete pri njem on ima **VELIKO ZALOGO OBUVAL.**
Ljubeznjiva in točna postrežba
6707 St. Clair Ave. CLEVELAND, OHIO.

STAR THEATRE
CANONSBURG'S FRIENDLY PLAYHOUSE.